

የሰ/መ/ቁ. 28522
ጎዳር 3 ቀን 2000

ዳኞች፡- መንበረፀሐይ ታደሰ
ፍስሐ ወርቅነህ
ሐጎስ ወልዱ
ሒሩት መለሠ
ታፈሰ ይርጋ

አመልካች፡- የኢት/ ንግድ ባንክ - አልቀረበም፡፡

- ተጠሪ፡-** 1. ሞያሌ ከተማ አስተዳደር ጽ/ቤት፣ ዓሊ ሺዶ ቀረበ፡፡
- 2. ወ/ሮ ብርቁ ያደቼ፣ ዓሊ አብዱልአዚዝ - ቀረበ፡፡
- 3. የሐጂ አብዱላዚዝ ካሕሣይ ወራሾች
  - 1. አቶ አሊ አብዱላዚዝ - ቀረበ፡፡
  - 2. ወ/ት ፋሪያ አብዱላዚዝ - ቀረበች፡፡

ፍ ር ድ

ይህ ጉዳይ የተጀመረው በቦረና ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት ነው፡፡ የአሁኑ አመልካች ባቀረበው ክስ ለሐጂ አብዱላዚዝ ካሕሣይ ብድር ሲሠጥ በሞያሌ ከተማ የሚገኘውን መኖሪያና ንግድ ቤት በመያዣ የያዘ ሲሆን ይህን የመያዣ መብቱን 1ኛ ተጠሪ እንዲመዘገብ ጠይቆ ተጠሪው መያዣውን መመዘገቡን ያረጋገጠለት ቢሆንም ይህንኑ ንብረት የቦረና ዞን ፋይናንስ መምሪያ ለሚፈልገው የግብር ዕዳ በሐራጅ ለመሸጥ በሃደት ላይ እንዳለ ጣልቃ ገብቶ ቢከራከርም ባንክ ብድሩን ከመስጠቱ በፊት ይህ ንብረት በፍ/ቤት ትዕዛዝ ተከብሮ የቆየ ነው በሚል ጥያቄውን አልተቀበለም፡፡

በመሆኑም አስተዳደሩ የሙያ ግዴታውን ማይወጣ በመቅረቱ የተነሣ ገንዘባችንን ስላሳጣን ተበዳሪው ያልመለሰውን ገንዘብ ይመልስ፣ የተበዳሪው ሚስት እና ወራሾቹ ያልተከፈለውን እዳ ይክፈሉ በማለት ጠይቋል፡፡

ፍ/ቤቱም የግራ ቀኙን ክርክር እና ማስረጃ መርምሮ ባንኩ መያዣውን ከማስመዘገቡ በፊት በሌላ እዳ የተያዘ መሆኑን ማረጋገጥ እንዲመዘገብለት ብቻ

ጠይቆ አስተዳደሩም መያዣውን ባለበት ሕጋዊ ግዴታ መሠረት በቅደም ተከተል በመመዘገቡ ኃላፊነት የለበትም የተበዳሪው ሚስትና ወራሾችን በተመለከተ ሚች ከቦረና ዞን ፋይናንስ መምሪያ ጋር ሲፋለሙ ባንኩ ተከራክሮ ስለተወሰነበት ድጋሚ አዲስ ክስ ሊያቀርብ አይገባም በማለት ወስኗል፡፡

የአሮሚያ ጠቅላይ ፍ/ቤት የቀረበለትን የይግባኝ ቅሬታ መ/ሰጪዎችን ማይጠራ ዘግቶታል፡፡

የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም በዚህ ውሣኔ ላይ ነው፡፡ ይህ ችሎትም 2ኛ እና 3ኛ ተጠሪዎች ላይ የቀረበው ክስ ቀደም ሲል ውሣኔ ያገኘ ጉዳይ ላይ ነው በሚል ክሱ ውድቅ መደረጉንና 1ኛ ተጠሪ ከኃላፊነት ነፃ የተደረገው በአግባቡ መሆን አለመሆኑን ለመመርመር አቤቱታው ለሰበር ችሎት እንዲቀርብ አድርጓል፡፡ ግራ ቀኙም ክርክራቸውን በጽሁፍ አቅርበው ፍ/ቤቱ መዘገቡን እንደሚከተለው መርምሯል፡፡

የመጀመሪያውን ነጥብ በተመለከተ በፍ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 5 መሠረት ማንኛውም ፍ/ቤት ክርክሩን ተቀብሎ የመጨረሻ የፍርድ ውሣኔ ከሰጠ በኋላ ቀድሞ በፍርድ የተወሰነው ክርክር ሥረ ነገርና የተያዘው ጭብጥ አንድ ዓይነት ከሆነ በክርክሩ ላይ የነበሩት ወይም ከተከራካሪዎቹ መብት ያገኙ 3ኛ ወገኖች በዚያው ነገር ሁለተኛ ክስ ወይም ማናቸውም ዓይነት ሌላ ክርክር ሊቀርብባቸው አይችሉም፡፡ እንግዲህ ይህ የሰነ ሥርዓት ሕጉ ተፈፃሚ እንዲሆን መሟላት ካለባቸው ሁኔታዎች አንደኛው ውሣኔ የተሠጠበትና አዲስ ክስ የቀረበበት ክርክር ሥረ ነገር እና የተያዘው ጭብጥ አንድ ዓይነት መሆኑ ነው፡፡

በተያዘው ጉዳይ ባንክ ቀድሞ ሲል ክርክር አቅርቦ የነበረው ለፋይናንስ መምሪያው ዕዳ በሃራጅ እንዲሸጥ የተባለውን ንብረት በመያዣ የያዘው በመሆኑ በንብረቱ ላይ የቀዳሚነት መብቱን ለማረጋገጥ ነው፡፡ በመሆኑም በክርክሩ የተያዘው ሥረ ነገርና ጭብጥ ባንክ በንብረቱ ላይ የቀዳሚነት መብት አለው? የለውም? የሚለው ነው፡፡ በዚህ መዘገብ ላይ የቀረበው ክስ ደግሞ ሚች ሃጂ አብዱላዚዝ ካሕሣይ የወሰዱትን ብድር የሚቹ ባለቤትና ወራሾቻቸው ሊከፍሉ ይገባል የሚል በመሆኑ የሚያዘው ጭብጥ ተከላክሎ የብድሩን ገንዘብ

ሊከፍሉ ይገባል? አይገባም? የሚለው ነው። በመሆኑም የሁለቱም ክርክሮች ሥረ ነገርና የተያዘው ጭብጥ የተለያየ በመሆኑ ጉዳዩ የመጨረሻ ውሣኔ ያገኘ ነው ለማለት አይቻልም። ስለዚህ ፍ/ቤቶቹ የፍ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 5ን ጠቅሰው የአመልካችን ክስ ውድቅ ማድረጋቸው የሕግ ስህተት ነው።

ሁለተኛው ነጥብ ደግሞ 1ኛ ተጠሪ ለክስ ኃላፊ የመሆን አለመሆኑ ጉዳይ ነው። ከመዝገቡም እንዲሁም ይህ ችሎት ባደረገው የቃል ማጣሪያ ጥያቄ አመልካች በመያዣ የያዘውን ንብረት በመያዣነት እንዲመዘግብለት ለ1ኛ ተጠሪ ሲጠይቅ ተጠሪውም በዚህ መሠረት ንብረቱ የተበዳሪው መሆኑን በማረጋገጥ መመዘገቡን ገልጿል። ባንኩ ይህ በመያዣ የያዘው ንብረት በሌላ እዳ የተያዘ ለመሆኑ 1ኛ ተጠሪ እንዲያረጋግጥለት ያቀረበው ጥያቄ ስለመኖሩም ሆነ ተጠሪው ንብረቱ ከሌላ እዳ ነፃ መሆኑን አረጋግጦ የሰጠው መልስ ስለመኖሩ በስር ፍ/ቤት የተረጋገጠ ፍሬ ነገር የለም። በማይንቀሳቀስ ንብረት ላይ የሚቋቋሙ መብቶች አብዛኞቹ ንብረቱ በሚገኝበት አገር ባለው የሃብትነት መዝገብ ስለሚመዘገቡ /የፍ/ሕ/ቁ. 1567 ተከታዮቹን ይመለከታል/ 3ኛ ወገን በንብረቱ ላይ ያለውን ግዴታና እዳ እንደሚያውቅ ይገመታል አመልካቹም መያዣውን ከማስመዘገቡ በፊት በንብረቱ ላይ ያለውን ግዴታ ማጣራት ይጠበቅበታል። 1ኛ ተጠሪ ባንኩ የመያዣ ውሉን እንዲመዘግብ ሲጠይቅ መመዘገቡ ሕጋዊ ተግባሩን መወጣቱን ከሚያመለክት በቀር ኃላፊነት የሚያስከትል ስራ ሠርቷል ማለት አይቻልም። አንድ የማይንቀሳቀስ ንብረት ከአንድ በላይ ለሆነ እዳ ሊያዝ ስለሚችል በንብረቱ ላይ ቀድሞ የተመዘገበ ዕዳ ወይ ግዴታ መኖሩ ንብረቱን ለተጨማሪ እዳ ልመዘግብ አልችልም የሚልበት ምክንያት የለም።

በአጠቃላይ 1ኛ ተጠሪ የሚች ንብረት ላይ ዕዳ መኖሩን ቢያውቅም የባንክን መያዣ መመዘገቡ ኃላፊነት ሊያስከትልበት የሚችል ድርጊት ሆኖ አልተገኘም። የሥር ፍ/ቤቶችም 1ኛ ተጠሪ ኃላፊነት የለበትም በማለት የደረሱበት መደምደሚያ የሕግ ስህተት አለው ለማለት አይቻልም።

ው ሣ ኔ

1. የቦረና ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 01107 በታህሣሥ 20 ቀን 1998 የሰጠው ውሣኔ ተሻሽሏል።
2. 2ኛ እና 3ኛ ተጠሪዎች ላይ የቀረበው ክስ በውሣኔ ባለቀ ጉዳይ ደግሞ የቀረበ ባለመሆኑ ወደ ፍሬ ነገሩ ገብቶ አከራክሮ እንዲወስን ጉዳዩ ለቦረና ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት ተመልሷል።
3. 1ኛ ተጠሪ በቀረበበት ክስ ኃላፊነት የለበትም።
4. ወጪና ኪሣራ ግራ ቀኙ ይቻቻሉ። መዝገቡ ተዘግቷል፤ ለመ/ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ነ/ዓ